

Regionledningskontoret

2020-11-11

Dnr: RS 2020-405

Socialdepartementet

Yttrande kring Översyn av insatser enligt LSS och assistansersättningen, SOU 2018:88.

Yttrande

Region Östergötland har valt att fokusera på de delar av utredningen som kan ha en inverkan på hälso- och sjukvårdsorganisationen, Region Östergötland och som kan ha eventuella konsekvenser för patienter med behov av insatser utifrån LSS. Främst handlar detta om förändringen kring personlig assistans samt insatsen rådgivning och annat personligt stöd. Del 2 i utredningen bedöms som mindre relevant att fördjupa sig i för Region Östergötlands räkning då den beskriver nuvarande lagstiftningar och bakgrunden till dessa.

Region Östergötland ser sammantaget att utredningen beskriver en verklighet som väl kan relateras till. De slutsatser som dras och förslag som ges inom ovan nämnda fyra områden bedöms kunna höja kvaliteten och stärka patientsäkerheten för målgruppen. Nedan följer en genomgång av de förslag i utredningen där Region Östergötland har en avvikande uppfattning, delar som särskilt önskas belysas eller där Region Östergötland vill lämna synpunkter.

Sammanfattning

Utredningen har omfattat delar av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS men även utrett assistansersättningen. Utredningen föreslår en ny lag, Lag om stöd och service till vissa personer med funktionsnedsättning. Lagen ska även i framtiden förkortas LSS. Utredningen föreslår tre nya LSS-insatser:

- Personlig service och boendestöd.
- Personligt stöd till barn.
- Förebyggande pedagogiskt stöd.

Ledsagarservice föreslås bli en del av insatsen personlig service och boendestöd. Utredningen föreslår också att staten ska ha hela ansvaret för insatsen personlig assistans. Om förslagen genomförs beräknas statens kostnader att minska med cirka 600 miljoner kronor varje år. Kommunernas kostnader förväntas samtidigt att öka med mellan 300 miljoner och 400 miljoner kronor om året.

Kap 4 Vilka bör omfattas av LSS personkrets

Personkretsen för LSS består av tre grupper. De två första utgår strikt från diagnos, dvs har du en viss diagnos har du rätt till insatser enligt LSS. Tredje gruppen omfattar personer som till följd av stora och varaktiga funktionsnedsättningar har betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och ett omfattande behov av stöd eller service.

Region Östergötland önskar lyfta att det kan finnas fördelar med att införa en liknande bedömning för personkrets 1 och 2 som idag finns i personkrets 3. Att inte bara diagnosen styr rätten till insats utan även en bedömning kring om funktionsnedsättningen ger betydande svårigheter. Det händer idag att personer med diagnos exempelvis inom autismspektrum, som utifrån sin funktionsförmåga skulle klara ett arbete på den reguljära arbetsmarknaden, men är arbetslösa, väljer att söka insatser i form av daglig verksamhet eftersom de har rätt till detta utifrån sin diagnos.

Kap. 9 Samordning och planering

Insatsen rådgivning och annat personligt stöd ställer krav på särskild kunskap om problem och livsbetingelser för människor med stora och varaktiga funktionsnedsättningar och utredningen föreslår att den ska benämnas särskilt expertstöd. Den individuella planen är en viktig del i att skapa ett sammanhållet stöd för den enskilde som får stöd enligt LSS.

Region Östergötland menar att förslaget om samordning av insatser för personer inom personkretsen kan komma att innebära en ökad efterfrågan på insatser från hälso- och sjukvården, vilket i sin tur kan komma att innebära behov av utökade resurser. Utifrån ett patientperspektiv, bedöms det som ett gynnsamt förslag.

Kap. 10 Personligt utformat stöd i det dagliga livet

Utredningens slutsats är att personlig assistans även fortsättningsvis bör vara ett personligt utformat stöd som avgränsas från andra insatser i LSS genom stödets och servicens personliga karaktär där den enskilde har stort inflytande över vem som ger stödet. När det finns möjlighet att välja mellan hjälpmedel eller personlig assistans, genom stöd av en assistent måste den enskilde ha möjlighet att avgöra vilken form av stöd han eller hon vill ha. Rätt till personlig assistans som ska utföras av fler än en person ska dock endast föreligga i den mån behovet inte kan tillgodoses på annat sätt, genom att bostaden anpassas eller genom användning av hjälpmedel.

Region Östergötland vill framföra att förslaget om att hjälpmedel ska användas i större omfattning än beviljande av dubbelassistans kommer att leda till högre kostnader för regionen, vilket innebär behov ökade resurser till hjälpmedelsbudget.

Tillsyn för medicinsk problematik bör inte vara ett behov som ger rätt till insatsen personlig assistans men för den som har rätt till insatsen personlig assistans bör dock sådana åtgärder som hälso- och sjukvårdspersonal bedömer kan utföras som egenvård vara en del av insatsen. Utredningen föreslår att hjälpbehov bör förtydligas och utredas för rätten till personlig assistans. Utredningen föreslår att man skiljer på stödet till personer i behov av aktiv tillsyn, där behoven innebär aktiviteter och moment som ställer krav på kompetens, både hos den som ger stödet och den organisation som tillhandahåller det.

Region Östergötland bedömer förslagen ovan som gynnsamma för målgruppen men önskar poängtera att det kan komma att

Regionledningskontoret

2020-11-11

Dnr: RS 2020-405

innebära en ökad efterfrågan på insatser från hälso- och sjukvården, efterfrågan på bedömning och utredning av individernas funktionsförmåga. Regionens personal besitter ofta kunskap och kompetens om funktionshinder och om individens förmåga vilket kan komma att efterfrågas i högre grad och då innebära en ökad belastning och behov av utökade resurser.

Kap. 11 Ansvarsfördelningen mellan stat och kommun

Utredningens utgångspunkt är att stöd enligt LSS, i likhet med andra välfärdstjänster, ska vara en kommunal uppgift. Dagens delade huvudmannaskap för personlig assistans medför problem och det bör därför framöver endast vara en huvudman för insatsen, kommunen. Mot bakgrund av de särskilda förutsättningar som gäller för personlig assistans med bl. a. höga kostnader och den oro som detta skapar hos personer i behov av stöd, anordnare av assistans och kommunsektorn föreslår utredningen, trots den principiella utgångspunkten att stöd enligt LSS är en kommunal uppgift, att personlig assistans ska vara ett statligt ansvar. Staten ska ansvara för den personliga assistansen, som även i fortsättningen ska utgöras av assistansersättning, inom ramen för förmånerna i socialförsäkringsbalken.

Region Östergötland betonar vikten av att individer inte ska hamna mellan olika gränssnitt när det gäller bedömning och kostnadsansvar för assistans. Idag kan exempelvis läkares bedömning av behov av assistans över 20 timmar ifrågasättas, individen bollas mellan de två huvudmännen och resurser nyttjas inte effektivt. Här behöver kraven förtydligas på vad som ska ligga till grund för bedömning av behov av assistans och det bedöms gynnsamt att en huvudman ansvarar för assistansersättningen.

Hälso- och sjukvårdsinsatser under korttidsvistelse. Utredningen visar att det finns brister i hur det fungerar i praktiken när det gäller personer med behov av medicinska insatser i samband med korttidsvistelse. Kommunen är inte skyldig att erbjuda hälso- och sjukvårdsinsatser, däremot att tillsammans med hälso- och sjukvårdshuvudmannen lösa ansvarsfrågan. Regionerna har inte tagit ansvar för att hitta säkra lösningar på frågan. I de fall kommunen och personalen på boendena utför hälso- och sjukvårdsinsatser sker det inte enligt gällande lagstiftning om exempelvis läkemedelshantering och journalföring och därmed utsätts individer för risker. Det är av yttersta vikt att en samverkan kommer till stånd för att undanröja alla tvivel om vem som har ansvar för vad vid vistelse på korttidsboende. SKR har till utredningen framfört att hälso- och sjukvårdsansvaret borde överföras från region till kommunen när det gäller korttidsvistelse. Regeringen bör se över detta är utredningens kommentar.

Region Östergötland vill lyfta att de utgångspunkter och förslag som ges i utredningen stämmer väl överens med den egna verksamhetens uppfattning och analys av frågan. Region Östergötland ställer sig bakom SKRs förslag om att hälso- och sjukvårdsansvaret borde överföras från region till kommunen när det gäller korttidsvistelse. Den huvudman som finns närmast individen bör bäst kunna utföra uppdraget, i detta fall kommunen.

Regionledningskontoret

2020-11-11

Dnr: RS 2020-405

Kap. 15 Samordning inom EU

Utredningen har gått igenom den EU-lagstiftning som finns samt EU-domslut för att titta på hur olika delar av assistans inom ramen för LSS ska klassificeras och ger praktiska exempel på vad det kan innebära.

Region Östergötland har ingen anledning att tro att utredningen inte tolkat nuvarande EU-lagstiftning korrekt och givet att den nya inte är färdigförhandlad så har lämnas inga synpunkter.

Kaisa Karro
Regionstyrelsens ordförande

Krister Björkegren
Regiondirektör